

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від «31» вересня 2023 р. № 10

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 184 «Гірництво»,
освітньо-професійної програми «Маркшейдерська справа»
Факультет гірничої справи, природокористування та будівництва

Рекомендовано на засіданні
кафедри маркшейдерії
протокол від «28» серпня 2023 р. № 7

Розробники: к.т.н., доц. кафедри маркшейдерії

Іськов С.С.

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 2

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» спеціальності 184 «Гірництво», освітньо-професійної програми «Маркшейдерська справа» / **С.С. Іськов.** – Житомир: Житомирська політехніка, 2023. – 20 с.

Упорядники:

Іськов Сергій Станіславович, кандидат технічних наук, доцент кафедри маркшейдерії Державного університету «Житомирська політехніка».

Відповідальний за випуск:

Іськов Сергій Станіславович, кандидат технічних наук, доцент кафедри маркшейдерії, Житомирська політехніка.

Рецензенти:

Шамрай Володимир Ігорович, кандидат технічних наук, доцент кафедри гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка М.Т. Державного університету «Житомирська політехніка».

Шлапак Володимир Олександрович, в.о. зав.кафедрою маркшейдерії, кандидат технічних наук, доцент кафедри маркшейдерії Державного університету «Житомирська політехніка»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 3

ПЕРЕДМОВА

Мета вивчення дисципліни – формування у майбутніх фахівців знань, умінь і здатностей вирішувати типові задачі діяльності з нормативно-правових і організаційних питань охорони праці, соціальної та економічної ефективності охорони праці, шляхів і напрямків поліпшення функціонування системи управління охороною праці, стану охорони праці у гірничій галузі та факторів, що його обумовлюють, розробки конкретних заходів та засобів поліпшення санітарно-гігієнічних умов, безпеки праці і пожежної безпеки.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набуття студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій), які дозволять вирішувати професійні завдання у гірничій галузі з урахуванням вимог охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених освітньо-професійними програмами «Маркшейдерська справа» та «Розробка родовищ та видобування корисних копалин» спеціальності 184 «Гірництво»:

ЗК4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК5. Здатність до організації виробничих процесів і технічного керівництва системами та технологіями гірничих і геобудівельних підприємств.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів навчання** за спеціальністю 184 «Гірництво»:

РН4. Діяти соціально відповідально та свідомо.

РН10. Організувати виробничі процеси і технічне керівництво системами та технологіями гірничих і геобудівельних підприємств.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» магістри мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими основними професійними компетенціями з охорони праці:

у науково-дослідній діяльності:

- готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.

у технологічній діяльності:

- обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 4

- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;

- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;

- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

у консультативній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;

- готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 5

1. ПРОГРАМА КУРСУ ТА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Тема 1. Міжнародні норми і законодавство України в галузі охорони праці.

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

Охорона праці як невід’ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об’єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров’я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав.

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показник нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Тема 2. Система управління охороною праці в організації

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.

Примірний розподіл функціональних обов’язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 6

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Тема 3. Травматизм та професійні захворювання в галузі.

Розслідування нещасних випадків.

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруень на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.

Розслідування та облік аварій. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Тема 4. Економічні та соціально-психологічні аспекти охорони праці.

Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 7

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Вдома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Інженерно-психологічні аспекти охорони праці. Значення адаптації в трудовому процесі. Фізіологічна адаптація. Психічна адаптація. Соціальна адаптація. Професійна адаптація. Організація безпечної поведінки працівника в процесі праці.

Тема 5. Актуальні проблеми охорони праці в діяльності науковців, інженерно-технічних працівників та службовців.

Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.

Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, галузеві науково-дослідні інститути з питань охорони праці, відділи та лабораторії з питань охорони праці галузевих науково-дослідних інститутів. Кафедри охорони праці та інші підрозділи вищих навчальних закладів.

Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Аналіз професійного та виробничого ризиків. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Мета і методи аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.

Тема 6. Охорона праці в гірничій галузі. Атестація робочих місць за умовами праці.

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.

Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Утримання території підприємств галузі. Особливості охорони праці при ремонтних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 20 / 8</i>

роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.

Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.

Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

Тема 7. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

Тема 8. Пожежна безпека в галузі.

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 9

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

1. Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці.
2. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці.
3. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
4. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності.
5. Міжнародні норми соціальної відповідальності.
6. Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.
7. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці.
8. Директиви ЄС з охорони праці.
9. Трудові норми Міжнародної організації праці.
10. Конвенції та Рекомендації МОП.
11. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
12. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.
13. Технічні регламенти.
14. Показник нормативно-правових актів з питань охорони праці.
15. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.
16. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.
17. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП).
18. Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації.
19. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.
20. Політика в галузі охорони праці.
21. Планування.
22. Впровадження і функціонування СУОП.
23. Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі.
24. Пріоритет функцій забезпечення безпеки.
25. Ефективність функціональної структури СУОП.
26. Планування заходів з охорони праці.
27. Види планування та контролю стану охорони праці.
28. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій.
29. Облік і аналіз показників охорони праці.
30. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій (ПЛАС).
31. Мета та основні параметри ПЛАС. Аналітична та оперативна частини ПЛАС.
32. Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці.
33. Основні складові інтегрованої системи менеджменту.
34. Галузеві системи управління охороною праці.
35. Мета та принципи функціонування.
36. Організаційна та функціональна структури СУОП.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОКІ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 10

37. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції.
38. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.
39. Травматизм та професійні захворювання в галузі.
40. Мета та завдання розслідування нещасних випадків.
41. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків.
42. Обставини, за яких проводиться розслідування.
43. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.
44. Розслідування нещасних випадків.
45. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
46. Розслідування професійних захворювань.
47. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.
48. Розслідування та облік аварій.
49. Розслідування інцидентів та невідповідностей.
50. Дослідження та профілактика виробничого травматизму.
51. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин.
52. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
53. Розподіл травм за ступенем тяжкості.
54. Методи дослідження виробничого травматизму.
55. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.
56. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.
57. Загальні вимоги безпеки в галузі.
58. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції.
59. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць.
60. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.
61. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони.
62. Вимоги до засобів індивідуального захисту.
63. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.
64. Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень.
65. Утримання території підприємств галузі.
66. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт.
67. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.
68. Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.
69. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 11

70. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил.
71. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук.
72. Виробничі випромінювання.
73. Мікроклімат робочої зони.
74. Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження.
75. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.
76. Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.
77. Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці.
78. Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.
79. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.
80. Аналіз професійного та виробничого ризиків.
81. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності.
82. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі.
83. Показники частоти та тяжкості травматизму.
84. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.
85. Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
86. Забезпечення безпечної евакуації персоналу.
87. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції.
88. Державний пожежний нагляд.
89. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.
90. Пожежна сигналізація і зв'язок.
91. Засоби гасіння пожеж.
92. Протипожежне водопостачання.
93. Первинні засоби пожежогасіння.
94. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.
95. Органи державного нагляду за охороною праці.
96. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
97. Держпраці. Права і відповідальність посадових осіб Держпраці.
98. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.
99. Проведення державного нагляду за охороною праці.
100. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.
101. Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 20 / 12</i>

102. Страховий ризик і страховий випадок.
103. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду.
104. Виконавча дирекція Фонду.
105. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження.
106. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Обов'язки Фонду.
107. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати.
108. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків.
109. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 13

3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні рекомендації до теоретичного, практичного та самостійного вивчення теми «Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» навчальних дисциплін «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» (для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей) / С.С. Іськов, Р.В. Соболевський, М.С. Куницька, Н.М. Остафійчук. – Житомир: Житомирська політехніка, 2019. – 84 с.

2. Методичні рекомендації до теоретичного, практичного та самостійного вивчення теми «Атестація робочих місць за умовами праці» навчальних дисциплін «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» (для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей) (автори: Іськов С.С., Соболевський Р.В., Криворучко А.О., Камських О.В., Панасюк А.В.). – Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 78 с. Електронне видання (Протокол НМР №1 від 21.05.2020 р.)

3. Методичні вказівки до практичного вивчення навальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» спеціальності 184 «Гірництво», освітньо-професійних програм «Маркшейдерська справа» та «Розробка родовищ та видобування корисних копалин» / (автори: Панасюк А.В., Іськов С.С., Камських О.В.). 2023. 58 с. Електронне видання. (Протокол НМР №10 від 31.08.2023 р.)

5. Охорона праці: Лабораторний практикум, частина 1 / Під редакцією В.Й. Сивка. – Житомир, ЖІТІ, 2001.- 63с.

6. Охорона праці: Лабораторний практикум, частина 2 / Укладачі В.Й. Сивко, О.В. Дерев'яно. – Житомир, ЖДТУ, 2007.- 80 с.Табл.12. Рис7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОКІ-2023
	Екземпляр № 1	

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
5. Кодекс цивільного захисту України.
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
7. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
10. ДСТУ 2293:2014 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
11. ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
12. OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
13. OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.
14. SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
15. ДБН В.2.2-28:2010 Будинки і споруди. Будинки адміністративного та побутового призначення.
16. ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення».
17. ДСанПіН «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затверджена наказом МОЗУ від 08.04.2014 р. № 248. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14>
18. ДСанПіН 3.3.2-007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин», затверджено Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10 грудня 1998 р. № 7. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2445>
19. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
20. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 15

21. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

22. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

23. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.

24. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.

25. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

26. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

27. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

28. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

29. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

30. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві», затверджений Наказом Держнаглядохоронпраці від 21 грудня 1993 р. N 132.

31. НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями», затверджені наказом Мінсоцполітики від 14.02.2018 № 207. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18>.

32. НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями». Наказ Міністерства соціальної політики України від 14.02.2018 № 207

33. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

34. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.

35. Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, затверджений Наказом МОН України від 16.05.2019 р. № 659.

36. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270.

37. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 16

захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою КМУ від 17.04.2019 р. № 337.

38. Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, затверджене Наказом МОН України від 16.05.2019 р. № 659.

39. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.

Основна

1. Безпека та гігієна праці у гірничодобувній галузі та вугільній промисловості в Україні / Міжнародна організація праці; Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. – Київ: МОП, 2018 р. Режим доступу:

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_670768.pdf

2. Вагонова О. Г. Економічні аспекти управління охороною праці на вугледобувних підприємствах : монографія / О. Г. Вагонова, Л. В. Касьяненко. - Д.: НГУ, 2013. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/108278>

3. Гасило Ю.А., Крюковська О.А., Левчук К.О., Романюк Р.Я. Охорона праці в галузі та цивільний захист. Кам'янське: «ДДТУ», 2017. – 369 с. Режим доступу: http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/5/42/5-10-np4_2.pdf

4. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Г., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с. Режим доступу: <https://dut.edu.ua/ua/lib/4/category/760/view/785>.

5. Голінько В. І. Управління безпекою в професійній діяльності : навч. посіб. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2018. – 156 с. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/156065>

6. Голінько В.І. Охорона праці при геологорозвідувальних роботах : навч. посіб. / В.І.Голінько, О.В.Безщасний. - Дніпропетровськ : НГУ, 2014. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/108580>

7. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

8. Керування ризиками в гірничодобувній діяльності : монографія / Г.Г.Півняк, М. М. Табаченко, Р. О. Дичковський, В. С. Фальштинський. - Дніпропетровськ : НГУ, 2015. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/146560>

9. Козлов С.С. Конспект лекцій з дисципліни «Охорона праці в галузі гірничо-добувної промисловості» : Навчальний посібник – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 60 с. Режим доступу: <https://bit.ly/316dqEs>

10. Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. – Харків: Форт, 2010. – 388 с.

11. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 17

12. Сивко В.Й. Правові та організаційні основи охорони праці в Україні: Навчальний посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2003. – 127 с. Табл.: 3. Бібл. назв: 13. Без іл.

13. Сивко В.Й. Розрахунки з охорони праці. Навч. посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2001. – 148 с.

14. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.

15. Хрутьба В.О. Практикум з курсу «Охорона праці в галузі», - К.: Університет економіки та права «КРОК», 2012 – 58 с.

16. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі: Навч. посіб. – Рівне: НУВГП, 2005. – 313с.

Додаткова

1. Засоби індивідуального захисту: типи, вимоги, рекомендації. В.І. Голінько, С.І. Чеберячко, О.В. Дерюгін, Ю.І. Чеберячко, Д.І.Радчук. – Дніпро: НТУ «Дніпровська політехніка», 2021. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/159314>

2. Моніторинг умов праці : навч. посіб., 2-ге вид./ В.І.Голінько, С.І. Чеберячко, М.В.Шибка, О.О.Яворська. - Дніпропетровськ: НГУ, 2012.- 230 с. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/146994>

3. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.

4. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.

5. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD / Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. / за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.

6. Охорона праці в галузі (для спеціальності «Металургія чорних металів»): навчальний посібник / В. П. Полетаєв, О. А. Крюковська / під ред. д.т.н., проф. А. П. Огурцова. — Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. — 363 с. Режим доступу: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/5/23/5-23-b.pdf>

7. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://rada.gov.ua>, <https://zakon.rada.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <https://dsp.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.

3. <https://www.dsns.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

4. <https://www.me.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 18

5. http://www.sop.zp.ua/norm_zakon.php - Закони і Кодекси України.
6. http://www.sop.zp.ua/norm_npaop01.php - Нормативно-правові акти з охорони праці.
7. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
8. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Житомирської політехніки, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3 +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек .
9. Інституційний репозитарій Державного університету «Житомирська політехніка» (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	

ЗМІСТ

	Передмова	3
1.	Програма курсу та самостійне вивчення дисципліни	5
2.	Перелік питань, які виносяться на екзамен	9
3.	Методичне забезпечення	13
4.	Список рекомендованої літератури	14

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/ М/ОК1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 20 / 20

ІСЬКОВ Сергій Станіславович

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Охорона праці в галузі»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 184 «Гірництво»,
освітньо-професійних програм «Маркшейдерська справа»

Рецензенти: Шамрай В.І.
Шлапак В.О.

Електронне видання. Формат 30×42 / 4. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. акр. 1,16. Обл. вид. арк. 1,25.

Державний університет «Житомирська політехніка»
10005, Житомир, вул. Чуднівська, 103
<https://ztu.edu.ua>